

Kamulaştırma Kanunu'nun Geçici 6.Maddesi'nin 12. ve 13.Fıkraları ile Geçici 7.Maddesi'nin Anayasa Mahkemesi Tarafından İptal Edilmesi ve İptal Kararının Uygulamaya Etkileri

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen 2013/95 E., 2014/176 K. sayılı iptal kararı ile 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun Geçici 6. Maddesi'nin 12. ve 13. fıkraları ve Geçici 7. maddesi iptal edilmiş ve iptal kararı 13 Mart 2015 tarihli resmi gazetede yayınlanmıştır. Karar uyarınca; Geçici 6. Maddenin 12. ve 13. Fıkrasına ilişkin iptal kararı resmi gazetede yayınlandığı gün ve Geçici 7. Maddenin iptal kararı resmi gazetede yayınlandığından 6 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Geçici 6. Madde'nin 12. ve 13. fıkralarının iptali ile 9.10.1956 ve 4.11.1983 tarihleri arası kamulaştırmaz el atmadan kaynaklı tazminat davalarında harç ve vekalet ücretinin maktu olacağı ve 4.11.1983 sonrası el atamalar ile imar uygulamalarından doğan bedel -şuyulandırma bedeline itiraz, bedel artırımı- davalarında harç ve vekalet ücretinin nisbi olacağı hükme bağlanmıştır.

İptal kararı ile imar uygulamalarından doğan bedele itiraz davalarında, idarenin mülkiyet hakkına yaptığı müdahale nedeniyle oluşan zararın tazmininin gerektiği ve bu zararın ancak taşınmazın gerçek bedelinin ödenmesi ile karşılanacağı hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi, işbu kararı ile imar uygulamasından doğan bedele itiraz davalarının doğrudan mülkiyet hakkı ile ilgili olduğu konusuna açıklık getirmiş ve uygulama içerisinde yer alan tartışmaları da sonlandırmıştır.

Yine anılan iptal kararında; Geçici 6. Madde ile 9.10.1956 ile 4.11.1983 arası tarihleri kapsayan dönemde oluşan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla getirilen ve malikler aleyhine birtakım hükümler içeren istisnai düzenlemenin, 4.11.1983 tarihinden sonraki dönem için de uygulanmasının haklı bir temeli olmadığına vurgu yapılmıştır.

Ayrıca hükmen tescil kararı verilmiş olması sebebiyle yolsuz tescilden kaynaklı kamulaştırmaz el atma davalarının açılmasını engelleyen ve geriye yürütülen Geçici 7. Madde'nin iptali ile de eski uygulamaya geri dönmüş ve kamulaştırma işleminin usulüne uygun olarak yapılmaması -tebliğ edilmemesi- halinde kamulaştırmaz el atma nedeniyle tazminat davası açılmasının önündeki engel kalkmıştır.

6487 Sayılı Yasa ile Kamulaştırma Kanunu'na eklenen Geçici 7. Madde'nin iptal edilmesinden önce Yüksek Mahkeme uygulamasında; hükmen tescil kararının taraf teşkili sağlanmadan verilmiş olması halinde kararın yok hükmünde olduğundan bahisle Geçici 7. Madde'nin uygulanamayacağı ve tazminat davası açılabileceğine karar verilmekteydi[1]. **Anılan iptal kararı neticesinde hükmen tescil kararı olsun veya olmasın, hükmen tescil kararı taraf teşkili sağlanarak verilsin veya verilmesin, kamulaştırma işleminin usulüne uygun olarak malike tebliğ edilmemiş olması halinde taşınmazların idare adına yolsuz tescil edildiği kabul edilerek herhangi bir süre sınırına tabi olmaksızın hak sahipleri kamulaştırmaz el atma nedeniyle tazminat davası açabileceklerdir.**

Anayasa Mahkemesi yayınlamış olduğu iptal kararında usulüne uygun tebligat ile bildirim yapılmasının, Anayasa'da güvence altına alınmış olan iddia ve savunma hakkının tam olarak kullanılabilmesinin ve bireylere tanınan hak arama hürriyetinin güvencelerinden biri olduğu belirtilmiştir. Kamulaştırma bedeli malik adına bankaya bloke edilmiş olsa da, malike yapılan usulsüz tebligat gibi malikten kaynaklanmayan ve malike izafe edilmeyen sebeplerle, malikin kamulaştırma işleminden haberdar olamayacağının mümkün olduğu ve bu durumda usulsüz olarak yapılan tebligatlar geçerli kabul edilerek kamulaştırma işlemlerinin tamamlanmış sayılmasının ve yasanın geriye yürütülmesi sebebiyle açılan davaların usulden reddedilmesinin

Anayasa'ya aykırı olduğunu hükme bağlamıştır.

Her ne kadar Geçici 7. Madde'nin iptal hükmünün resmi gazetede yayımlandıktan 6 ay sonra yürürlüğe gireceği kararlaştırılmış olsa da Yargıtay 8. Hukuk Dairesi'nin 2013/10485 E., 2013/9049 K. sayılı ilamında yaptığı yorum dikkate alınarak iptal kararının derhal uygulanması gerektiği kanaatindeyiz. Anılan Yargıtay kararında, "iptal kararının 6 ay sonra yürürlüğe girecek olmasının uygulanmasını engellemeyeceği ve bu sürenin kanun koyucuya yeni yasa yapması için tanınmış olduğu ve hatta iptal kararının Anayasa Mahkemesi'nin internet sitesi üzerinden duyurusunun yapılmış olması halinde dahi uygulanmasının gerektiği ve internet sitesi üzerinden yapılan ilanın iptal edilen yasanın uygulanmasını engelleyici tedbir niteliğinde olduğu ve resmi gazetede yayınlanmasının beklenmesine gerek olmadığı" hükmü verilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin iş yoğunluğu, gerekçeli kararları yazma süresi uzunluğu, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Danıştay'ın iptal edilen yasa hükmünün uygulanmaması gerektiği yönündeki kararları birlikte değerlendirildiğinde iptal edilen yasa hükmünün yürürlük tarihi ileri dahi olsa uygulanmaması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Netice olarak iptal kararı ile 4.11.1983 sonrası el atmadan kaynaklı tazminat davalarında ve imar uygulamasından kaynaklı bedel davalarında haciz yasağı, uzlaşma başvuru şartı, maktu harç ve maktu vekalet ücreti takdiri uygulanmayacak ve bu davalarda harç ve vekalet ücreti nisbi olarak takdir edilecektir. İmar uygulamasından doğan bedele itiraz davalarında taşınmaz dava tarihindeki gerçek bedeli hesaplanacak ve malikin zararı bu şekilde tazmin edilecektir. Yolsuz tescilden kaynaklı tazminat davaları açısından da hükmen tescil kararı olsa bile kamulaştırma işlemleri usulüne uygun tebliğ edilmemiş olması halinde süreye bağlı olmaksızın el atma nedeniyle tazminat davası açılabilir. El atma tarihinin 9.10.1956 ile 4.11.1983 arası olması halinde Geçici 6. Madde hükümleri tatbik edilecek ve harç ve vekalet ücreti maktu olarak takdir edilecektir. El atma tarihinin 4.11.1983 sonrası olması halinde ise Geçici 6. Madde hükümleri uygulanmayacak ve harç ve vekalet ücreti nisbi olarak takdir edilecektir. (14.03.2015)

[1] Yargıtay 5. Hukuk Dairesi 2013/11055E., 2013/17043 K., 07.10.32013 tarihli ilamı